

Gáz az ablakban

A zajcsökkentés szempontjából az ablaknak, illetve az ablaküvegnek elsőrendű szerepe van. A vastagabb üveg ugyan jobban csökkenti a zajt, alkalmazása mégsem célszerű, mert az eredmény nincs arányban a nagyobb költséggel. Kettős ablaküveg esetén a leghatásosabb a 20 milliméter vastag légréteg, azaz ilyen távolságra kell lenniük egymástól az üveglapoknak.

Nyugatnémet kutatók megállapították, hogy ha a jól illeszkedő üvegtáblák közti térbe levegő helyett más gázt töltöttek, a hangátvitel csökkenhet. Helium, argon, levegő és kénheptafluorid keveréke jöhet számításba az üvegtáblák közötti tér kitöltésére. De bármennyire jól záródnak a szigetelő illesztések, gondoskodni kell a gázok időnkénti utántöltéséről.

Különös világcsúcs

Kasselben a rendőrszervezetek nemzetközi fesztiválján különös világcsúcsot is tartottak: egy évvel ezelőtt még „csak” huszonöt férfi volt a motorkerékpár-klubban, ma már a klub tagjai száma meghaladta a százat.

dion atlétikai pályáján. A korábbi világcsúcsot is ők tartották; egy évvel ezelőtt még „csak” huszonöt férfi volt a motorkerékpár-klubban, ma már a klub tagjai száma meghaladta a százat.

Árva Bethlen Kata asztalán

Tokaji aszú

Nincs még egy bora a világnak, amelynek oly gazdag „irodalma” lenne, mint a tokajinak. Államférfiak, tudósok, filozófusok, írók lelkesedtek érte, ampelológusok, azaz szőlészeti szakemberek méltatták ízét, zamátát, erejét, költők csengő rimkekben, zeneszerzők szárnyaló dallamokban magasztalták ihletet adó tüzét.

Még nők is akadtak a magasztalók között, mint versben például felvilágosult költőnknek, Batsányi Jánosnak osztrák felesége, Baumberg Gabriella, aki „Lob des Tokayers” a tokaji dicsérete címmel írt emelkedett hangulatú lírai költeményt a tokajiról, amely ezt a tituluszt kapta: „Vinum regum, rex vinorum”, azaz a

„királyok bora, a borok királya”. Most egy másik, ezúttal magyar írónőről, az onéletírásáról ismert Árva Bethlen Katáról talált kutatásai során dr. Takács Béla, a Debreceni Református Kollégium iskolatörténeti múzeumának igazgatója olyan adatokat, amelyek tanúsítják, hogy az ő asztalán is kedvelt ital volt a tokaji aszú, ha éppen orvosságnak is. Bethlen Kata 1700-tól 1759-ig élt. A neve előtti jelző az özvegyeségre utal, mert Erdélyben az özvegyváltó aszúszonyok viselték nevük előtt az „árva” jelzőt.

Árva Bethlen Kata levelezéseiből kiderül, hogy nagy szakértője volt a különféle gyógyfűveknek. Ezeket szinte mindenfajta betegségre

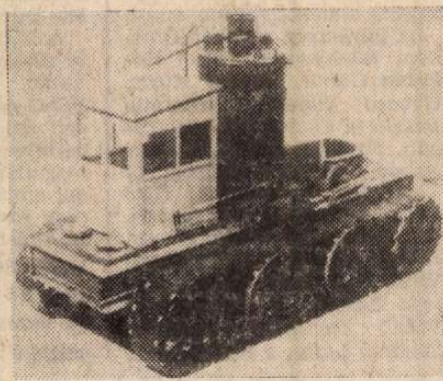
kipróbálta, s amit hasznosnak talált, azt másoknak is ajánlotta. Ugyanígy másoktól is szívesen fogadott el „medicinai” jó tanácsokat a testi nyavalyák gyógyítására.

Amikor egy alkalommal erős gyomorbántalmakra panaszkodott és a korábban használt gyógyszerek sem hozták a kívánt eredményt, gróf Bethlen Farkas azt javasolta neki, hogy a gyomor erősítésére fogyasszon tokaji aszút. Tüstént hozott magának Tokaj-Hegyaljáról négy buteliával, s amint erről Bethlen Farkasnak beszámolt levelében: „most azt iszogatja kedves öccse-ura egészségére és a maga gyógyulására”.

Úgy látszik, valóban hatásos orvosságnak bizonyult a tokaji aszú, mert az is kiderült leveleiből, hogy „a tokaji gyógykúrát” más erdélyi uraknak is „jó szívvel” ajánlotta. Neki köszönhető, hogy sokan voltak Erdélyben, akik Árva Bethlen Kata példáját követve, óhuit buteliákban vagy gönci hordókban rendszeresen hoztattak maguknak tokaji bort, és kortyolgatták „a maguk egészségére...”

érte el: azok feledésbe merültek, s a technikatörténet az amerikai Holt-ot tartja az 1912-es „Caterpillar tractor” nevű találmányával a traktor (vontató) feltalálójának. Képünkön: Blinov láncfalpas vontatója a moszkvai Politechnikai Múzeumban.

K. A.

A traktor

Az oroszországi Balakovo falu lakói csodálatos gépet láttak 105 évvel ezelőtt, 1879-ben, amely hernyótalpakon mozgott. Alkotója, Fjodor Blinov (1832—1902) ifjú éveiben a kovács, lakatos és kádár szakmát tanulta ki és egész életét ebben a Volga menti községben töltötte. Olyan jármű szerkesztését tűzte ki célul, amellyel ne kelljen a dűlőutak sárától és gödreitől tartani, és ami az ingoványon is keresztül halad. E célból a talajra nehezedő nyomás csökkentésére „végtelen járat”-ot szerkesztett, és gözgéppel látta el

a járművét, ennek mozgására. 1879. szeptember 20-án szabadalmat is kapott a gépére. Találmánya, Jakov Mamin 1893. 95-ben nyersolaj-motort szerelt rá. Találmányait a cári Oroszország feltalálójának sorsa

A Tizes honvéd utca mellett

Kiállítóterem is épül

Üzletek, rendelő, könyvtár, posta a grund helyén

Meglehetősen sok városunkban a forgalmas főúton, belvárosi út mentén elképzelték a Tizes honvéd utca mellett terül el, a Kellner Sándor utcától az Eszperantó térig. Több mint két éve már, hogy hírt adtunk róla: eldöntötték, mi épüljön ide, s megkezdődhet a kivitelezés is. A grund valószínűleg pusztaság maradt, ám most megváltoztak az elképzelések, új tervek születnek.

Mi indokolta a változtatást? Eredetileg a Tizes honvéd utcát kétirányúsították volna, ám ez az északi tehermentesítő út megépítésével szükségtelenné vált. Választottak gazdasági viszonyaink is: az intézményközpont csak lakásokkal együtt épülhet meg takarékos, egyszerű módon.

Mi kerülhet majd a Tizes honvéd utca északi oldalán felépülő földszint plusz 3 emeletű épülettömbbe? A tervezők nyolc üzletet — az ABC-től a cipőboltig — a rövid-kötöttáruig — fénypésszalont, gyógyszerárukat és orvosi rendelőt, könyvtárat és a környező iskolákat ellátó báziskonyhát, valamint postahivatalt is felsorakoztattak a listán. Még 270 lakás is helyet kaphat itt, az emeleti szinteken. Az intézményközpont megépítése a városrekonstrukció programjába tartozik, hiszen így végre megvalósul a Tizes honvéd utca mindkét oldalának egységes, zárt sorú beépítése. A központ egyébként 11 önállóan is kezelhető részre tagolódik, amelyek árkaik, fedett átjárók kapcsolnak majd össze.

A városi tanács végrehajtó bizottságának legutóbbi ülésén rövid vita után választották két lehetőség közül: 12 lakással több épüljön-e meg, vagy legyen az egyik épületben kiállítóterem is. A bizottság tagjai úgy döntöttek, hogy épüljön meg a kiállítóterem. Ennek tudatában tették ezt, hogy ismerik, milyen nehéz Miskolcon lakáshoz jutni, s hogy hányan várnak hosszú évekig a kiutalásra. A lakásínség azonban csak a kulturális intézmények hiánya nagyobb Miskolcon: elég ha csak az Ávas-déli lakótelepet említiük. A kiállítóterem építése egyébként már

régóta szerepel a városépítési elképzelések között, csak eddig valahogy nem juthatott el a gondolat a megvalósításnak még ilyen stádiumába sem.

Az intézményközpont költsége meghaladja a 150 millió forintot. Az összeg döntő hányadát a tanácsnak kell fedeznie, a város kasszájából, a lakások pedig ezen felül OTP-beruházásban épülnének meg. Az új kivitelezési tervek készülnék, az építkezés megkezdésének időpontjáról pedig a következő ötéves terv jóváhagyásával egyidejűleg döntenek.

(K—0)

Stressz? Vagy nikotin?

Gyógyítható fekélyesek

A fekélybetegség gyógyítható, a gyomor nyálkahártyájának körülhatárolt elhalását — az esetek felében gyógyítható — okozza. Úgyis az összefüggést állapították meg a fekély és a nikotin között: az erős dohányosok nehezebben gyógyulnak, és hamarabb kiújul a fekélyük.

Az orvosok bizakodással szöveget arról, hogy beláthatóan időn belül megszűnik sebészeti probléma lenni a fekély. Fél évszázaddal ezelőtt a betegek kétharmadát még operálni kellett, ez az arány ma hazánkban — az eredményes gyógyszeres kezelésnek köszönhetően — egyötödre csökkent. Az áttörést a hét éve bevezetett Histodil gyógyszer tette lehetővé. Am kiderült, hogy a betegek 20 — 25 százaléka nem reagál, illetve nem megfelelően reagál erre a gyógyszerre, és kiújul a fekélye. A pécsi tanácskozáson olyan új gyógyszereket megvizsgáltak, amelyek csaknem teljes megoldást ígérnek, s várhatóan rövid időn belül elérhető lesz, hogy csak rendkívüli esetben kelljen fekélyműtétet végezni.

A pécsi kutatók több előadásban számoltak be elért eredményeikről, s bejelentették, hogy a klinika egy új fekélygyógyító medicinát dolgozott ki. A gyógyszer Tisacid néven, valószínűleg már jövőre forgalomba kerül.

Hull a homok Manócskából

Mérgező szemhéj színező

Rázott az akváriummelegítő

Több olyan termék került forgalomba az utóbbi időben, amelyeket nem mutattak be az illetékeseknek előzetes minőségvizsgálatra.

A kisiparosok és a gazdasági munkaközösségek által előállított termékeket is úgynevezett minőségvizsgálati szakvéleménnyel kell ellátni. Ha ennek mindenki

eleget tenne, nem árusítottak volna az üzletekben olyan kozmetikumokat, zománczott edényeket, amelyek az egészségre károsak. A KERMI most tiltotta be az allergiát okozó, aranyszínű szemhéj színező por árusítását. Ugyancsak kivonták a forgalomból azokat az étkezési kerámiaedényeket, amelyeknek a mázából kioldódott a mérgező színezőanyag.

A Magyar Elektronikai Ellenőrző Intézet megvizsgálta a Tro-pic elnevezésű akváriummelegítőt. Megállapították, hogy a pécsi Akvárium gazdasági munkaközösség terméke balesetveszélyes, a gyártó a MEEI minősítő jelét jogtalanul használta. Intézkedtek, hogy a zárlatot okozó szerkezeteket vonják ki a forgalomból, s kártalanítsák a vásárlókat.

Budapesti kisiparosok műhelyében készült a Manócska és a Móna baba. A KERMI-ben kiderült, hogy a textilanyag sűrűsége, a baba idomrészeinek illesztése, összevávarása nem megfelelő, a babák töltéséhez felhasznált homok a szabvány előírásával ellentétben, nincs különálló burkolatban. A töltőanyag kiszóródik a textilán keresztül. A játékok rendeltetési céljukra alkalmatlanok. A babákat a kötelező előzetes minőségvizsgálat nélkül hozták forgalomba, ezért ezeknek az árusítását is megtiltották.

K. A. G.

Az „a” mint mássalhangzó

Új tanósvény várja az ismereteket és kirándulókat az Aggteleki Tájékoztató Központban. A Cseppkő-szállótól a jósvalói Tengerszem-szállóig húzódó háromórás sétaút mentén, tizennyolc tájékoztató táblát helyeztek el az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal Észak-magyarországi Felügyelősége. Ezen — az első szerint — a karszt jellegzetes térszíni formáiról, víznyelőről, karsztvízről (népiesen: ördögcsátráról), barlangokról, a vidék növény- és állatvilágának érdekességeiről olvashat a látogató.

Még alig száradhatott meg az útjelzés — fehér négyzetben egy átlós zöld csík —, amikor Aggtelekről nekivágtam a hasznosnak ígérkező kirándulásnak. A kettős számú tábla, rögtön a barlang bejárata fölött, a meredek sziklafal tetőjén található, és a Baradla szó eredetét magyarázza. A „brdla” szlovákul annyit tesz: szikla, a többes száma pedig „brdla” sziklákat jelent. A környék sziklás jellegére vezethető tehát vissza a híres föld alatti cseppkőbarlang neve, csupán a könnyebb kiejtés végett, idézem: egy mássalhangzót töltött hozzá a magyar nyelv.

Nem mentem tovább. Ha ott állt, hogy az „a” mássalhangzó, ki tudja, micsoda bölcsességeket festhettek a többi táblára?

K. A. G.

Leállt a kohó

Az utóbbi időben az LKM kohóinak egyre gyakrabban okoznak anyagellátási gondokat a Borsodi Ércelőkészítő Művek üzemzavarai. Legutóbb vasárnap reggel állt le a tömörítésményegellátási problémák miatt az I. számú kohó, míg a III-as számúnak az üzemét lassítani kellett.

Tanács tagi fogadóóra

Holnap tartja tanács tagi fogadóóráját Bálint Ferenc, a Stromfeld lakatya tanácstermében, reggel 9 órá-tól.